

CARNAVAL STOKKEM

Gil Geron - Het prinsenteam van Stokkem carnaval 2023

Sinds 1990 zorgt de **orde van Stockheim** (lokale carnavalsvereniging tot 2010) ervoor dat er ieder jaar een grote stoet met praalwagens door de straten van Stokkem trekt en dat carnaval een half jaar lang zijn stempel drukt op het activiteitenprogramma van Stokkem.

Het seizoen start op 11 november. Tijdens het krokusverlof wordt het driedaagse carnavalsfeest georganiseerd. Dit feest start op Verloren maandag (vroeger ook 'roze maandag' genoemd) waarop kinderen zich verkleden en deur aan deur om snoep of/een cent vragen. Voor de volwassenen is er 's avonds een verkleed en gemaskerd bal. Het dragen van een masker geeft de feestvierders de gelegenheid om zich anoniem in het feestgewoel te storten en zelfs letterlijk in de huid van iemand anders te kruipen. Op middernacht wordt iedereen ontmaskerd. Op Vette dinsdag wordt gefeest zonder maskers.

De driedaagse eindigt op Aswoensdag. Dan vindt traditiegetrouw het **haringhappen** plaats in de lokale cafés. Enkele weken later wordt het centrum van Stokkem afgezet voor de carnavalstoet met praalwagens die meestal inspelen op actualiteiten, geschiedenis en thematische hoogdravers. Het typische **Stokkemer rietvlechten** werd voor en rond 1900 ingezet om de praalwagens in te richten met gevlochten decoratiestukken.

Evolutie carnaval in Stokkem

Het Maasland, bij uitstek Maaseik en Stokkem, is het centrum van de plaatselijke carnaval. Geschreven meldingen hierover dateren al vanaf de jaren 1700. Maar vanaf de tweede helft van de 19e eeuw maakte carnaval een stevige **evolutie** door. Door de armoede in het Maasland in die tijd trokken veel Maaslanders, vaak hele gezinnen, naar het Rijnland. Hier werkten velen onder hen een half jaar als seizoensarbeider in de steenbakkerijen. Deze 'brikkembakkers' brachten het meer uitbundige festival van het Rijnland mee naar de regio rond Stokkem en hebben hoogstwaarschijnlijk het '**hossen van café tot café**' naar het Maasland overgebracht. Van overal zakten mensen af met volle bussen om in Stokkem carnaval te vieren. De cafés werden ontruimd om het interieur te besparen van schade door de vele zatlappen. In de jaren '60 en '70 liepen vaak meer dan 1000 carnavalisten te hossen (springen en dansen) door de kleine straten van Stokkem. In de Senator Rutenstraat werd ter herdenking aan het 'hossen' het kunstwerk 'carnavalsvierders' geplaatst.

Ontstaansgeschiedenis van de carnaval

Al in de tijd van de Babylonieërs, de Grieken, de Romeinen en de Germanen werd carnaval vieren, georganiseerd als smeekfeest voor de vruchtbaarheid en de oogst. Hier was men vroeger zeer afhankelijk van. Tot die feestelijkheden behoorde ook het veel eten en drinken van wat de goede geesten in het afgelopen oogstjaar hadden geschonken, in de hoop om bij de volgende oogst nog meer te ontvangen. De naam carnaval zou afkomstig zijn van het Latijnse '*carrus navalis*', een praalwagen in de vorm van een schip dat door de straten werd getrokken om de **intocht van de lente** symbolisch te vieren.

De kerkelijke overheid was indertijd niet in staat om dit hardnekkige volksfeest uitgeroeid te krijgen en gaf er een christelijk tintje aan. Het werd **vastenavond**: de laatste braspertij voordat op Aswoensdag de vasten begon. Men gaf er zelfs een nieuwe verklaring voor: '*carnem valere*', dat vaarwel aan het vlees betekent.

Uiteraard was de graad van feestvieren afhankelijk van de sociale en economische toestand. Zo had de carnavalsvierder in de 19e eeuw

vaak te kampen met slechte tijden. Men moest dus lang sparen om te kunnen vieren. Het **rommelen of de rommelpotterij** van de kinderen voor wat geld of levensmiddelen, kent hier zijn oorsprong.

Ondertussen is carnaval nationaal en internationaal een belangrijk feest: denk maar aan Brazilië en Duitsland en korter bij ons in Aalst en Binche. Sinds 1970 worden carnavalsverenigingen ondersteund door de Federatie Europese Narren (afgekort F.E.N.). In Vlaanderen kunnen carnavalsverenigingen aansluiten en ondersteund worden door de FEN Vlaanderen.

*Gebaseerd op een originele tekst van Gil Geron

*Deze inzending kadert binnen het project Beleving. 100 levende gebruiken en tradities in Limburg. Een initiatief van het Limburgs Volkskundig Genootschap, in samenwerking met ECRU Erfgoed en Erfgoed Haspengouw, Werkplaats immaterieel erfgoed, Openluchtmuseum Bokrijk, Heemkring Vaart, Haspengouw. TV vzw, Academie voor Streekgebonden Gastronomie en AVANSA-Limburg.

INZENDER

Raf Boudin & Jean-Pierre Segers
<http://carnaval-stokkem.be>

LOCATIE

Dilsen-Stokkem

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#feest